

Adevărul despre Fundația și moștenirea Gojdu

„Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi”

(Sfânta Evanghelie după Ioan, 8:32)

Prezentul articol a fost sugerat de aniversarea Centenarului Colegiului Național „Emanuil Gojdu” din Oradea. Au trecut 100 de ani de când, în împrejurări favorabile de după Primul război mondial, la 15 iunie 1919, ia ființă la Oradea Liceul cu numele lui Emanuil Gojdu. Inaugurarea solemnă a anului școlar, cu limba de predare română, s-a făcut la 5 octombrie 1919. După Conferința de Pace de la Paris (18 ianuarie 1919), care va pregăti Tratatul de la Trianon, Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Banatului și ținuturilor românești din Ungaria (2 decembrie 1918 – 4 aprilie 1920), al cărui președinte era Iuliu Maniu, a hotărât înființarea pe întreg ținutul Transilvaniei a douăzeci de licee, cu limba de predare română, care să poarte numele unor personalități legate de destinul istoric al Transilvaniei. Numele de Emanuil Gojdu pentru Liceul din Oradea se pare că l-a propus Onisifor Ghibu, secretar general al Resortului Instrucțiunii Publice din Consiliul Dirigent. Unii pun această denumire pe seama episcopului vicar de Oradea, Roman Ciorogariu. Tratatul de la Trianon, noul Versailles de lângă Paris (4 iunie 1920) va consfinți înfăptuirea României Mari, după ce această nouă realitate istorică a fost proclamată în Adunările Naționale de la Chișinău (17 martie 1918), Cernăuți (28 noiembrie 1918), Alba Iulia (1 decembrie 1918). Tratatul de la Trianon, la articolul 27, stipula fără echivoc că „Ungaria renunță, în ceea ce o privește, în favoarea României, la toate drepturile și titlurile asupra teritoriilor fostei monarhii austro-ungare, situate dincolo de frontierele Ungariei.”

După 21 de ani, în urma dictatului de la Viena din 1940, Liceul Gojdu devine secția română a Liceului maghiar din Oradea. După eliberarea orașului, la 12 octombrie 1944, se reînființează liceul românesc de stat cu denumirea de Liceul teoretic nr. 1, până la 6 februarie 1972 când, printr-un decret al Consiliului de stat al RSR, i se reatribuie denumirea de Liceul Emanuil Gojdu. Din 30 decembrie 1999, ca urmare a evaluărilor și ierarhizărilor calitative din învățământul preuniversitar, printr-un Ordin al Ministerului Educației Naționale, Liceul Gojdu devine Colegiu Național. Ministru în funcție era Ecaterina Andronescu, de mai multe ori în fruntea acestui minister, alături de care am avut privilegiul să activez, timp de opt ani, două

legislaturi (2000-2004, 2004-2008) în Comisia de învățământ a Camerei Deputaților din Parlamentul României.

Colegiul Național „Emanuil Gojdu” poartă cu mândrie și prestigiu numele celui mai important mecena român din toate timpurile. După cum (ar trebui să) se știe, Mecena a fost un om politic și scriitor latin, colaborator și sfetnic al împăratului Octavianus Augustus (63 î.e.n. – 14 e.n.). A adunat în jurul său pe cei mai importanți poeți ai timpului. L-a sprijinit pe Vergiliu să scrie *Eneida*, epopeea genezei poporului roman, din care și noi ne tragem. Prin extensiune, atributul de mecena se acordă unor oameni bogați, protectori ai științelor și artelor. Înainte însă de a spune adevărul despre Fundația și moștenirea Gojdu, se cuvine, mai ales în situații rarissime, cum este Centenarul Colegiului orădean care îi poartă numele, să reiterăm, măcar pe scurt, câteva date despre viața și activitatea acestui generos și patriot mecena român.

Emanuil Gojdu s-a născut într-o familie de macedo-români, la 9 februarie 1802, în Oradea, peste drum de Biserica cu Lună, unde a fost și botezat în credința ortodoxă. Biserica a fost zidită între 1784-1790 de către constructorul Ioan Lins Paler, după planurile arhitectului Jakob Eder. În 1793, în turnul bisericii este instalat un mecanism unic în Europa, construit de meșterul orologier Georg Rueppe, cu două emisfere, una de culoare neagră și alta aurie, care redă în fiecare zi poziția lunii. Pe placa memorială de pe fațada casei străvechi în care s-a născut, situată azi pe strada Traian Moșoiu nr. 1, scrie: „În această casă s-a născut EMANUIL GOJDU (1802 - 1870), strălucit militant pentru propășirea națiunii române, ctitorul fundației care-i poartă numele și testatorul celui mai mare fond de burse pentru instruirea tineretului român din Transilvania.”

Tatăl lui Emanuil, Athanasie Popovici Gojdu, a fost un negustor harnic și strângător, iar mama, Ana Poynar, era fiica lui Dimitrie Poynar, plugar înstărit și neguțător de animale din Kiralydarocz (azi Craidorolț din județul Satu Mare). Supranumele de Gojdu era o poreclă, care în dialectul aromân însemna „cel gazdă, cel bogat, cel darnic”. Macedo-românii sau aromânii erau o ramură a poporului român, care trăia în sudul Peninsulei Balcanice, mai ales în Epir și Macedonia. Strămoșii lui Gojdu s-au refugiat din Moscopole, vechi centru cultural și comercial al aromânilor (azi Voscopole din sudul Albaniei), în urma distrugerii orașului de către turci (1769 - 1783). Numeroase familii macedo-române s-au stabilit atunci în Ungaria, Galiția, Polonia și Austria. Familia lui Gojdu s-a așezat în Polonia. După împărțirea Poloniei între Rusia, Prusia și Austria, mai multe familii, printre care și Gojdu, s-au așezat în orașul Miskolc din

Ungaria. De la Miskolc, o ramură a familiei Gojdu a trecut dincolo de Dunăre, iar alta s-a stabilit în părțile Bihorului. Oradea are onoarea că un Om ca Emanuil Gojdu, în numele căruia se ascund toate binefacerile generozității și prieteniei, s-a născut la noi. Copilăria și-a petrecut-o în orașul natal, unde a început să învețe la Școala Confesională Ortodoxă română. Gimnaziul și liceul l-a început la Oradea și l-a terminat la Eger. Studiile superioare le-a făcut la Academia de Drept din Oradea, Academia de Drept din Bratislava și la Universitatea din Budapesta, unde, în 1827, obține diploma de avocat. După trei ani de stagiatură pe lângă avocatul maghiar de origine sârbă, Mihaly Vitkovics, devine unul dintre cei mai pricepuți și apreciați avocați din capitala Ungariei. Tânărul jurist intră în lumea intelectualilor români prin macedo-românul Atanasiu Grabovski, unchiul viitorului mitropolit Andrei Șaguna, unde, ca într-un veritabil salon de literatură și-a probat talentul poetic și a putut să cunoască numeroși oameni de cultură, iluminiști și patrioți români. Strălucita carieră de avocat i-a asigurat o rapidă ascensiune pe scara vieții sociale, publice și materiale. Ocupă rând pe rând înalte funcții de demnitate publică, prefect al Comitatului Caraș, de la Lugoj, membru al Casei Magnaților (Senatul din Parlamentul maghiar), deputat în circumscripția Tinca, comitatul Bihor, unde în campania electorală le-a răspuns celor veniți să-l ovaționeze prin cuvinte rămase celebre: „Voi strigați să trăiască Gojdu! Eu răspund: „Gojdu numai până atunci să trăiască, până când va trăi pentru voi, pentru poporul român.” În anul revoluționar 1848, când prin Dieta de la Cluj s-a hotărât, peste voința românilor, alipirea Transilvaniei la Ungaria, Emanuil Gojdu s-a dovedit mai democratic, mai naționalist, cu înțelesul pozitiv de patriot, decât prietenii săi unguri, care doreau libertate dar numai pentru națiunile favorizate. Adevăratul naționalism, patriotism, inclusiv bunele relații româno-maghiare se pot învăța de la Gojdu.

Toată viața sa a știut să îmbine ideile de fraternitate româno-maghiară cu respectul pentru Ungaria și dragostea nedisimulată pentru români și destinul lor în lume. Cuvintele rostite la vârsta de 60 de ani ne întremează și ne măgulește și azi sufletele: „Ca fiu credincios al Bisericii mele, laud Dumnezeu, căci m-a creat Român; iubirea ce o am față de națiunea mea, neîncetat mă face să stărui în faptă pentru ca și după moarte să pot erumpe de sub gliile pământului spre a putea fi pururea în sânul națiunii mele... Noi numai uniți vom fi în stare să ne impunem majorității și să câștigăm respectul Europei, și numai așa va fi în stare națiunea noastră să se ridice la rangul ce-l merită.”

Emanuil Gojdu a avut o viață de familie exemplară, dar nu și foarte norocoasă. Părinții, înmormântați la Oradea, i-a pierdut, mama la 14 ani, tatăl, la 19 ani. În 1832 s-a căsătorit cu o macedo-româncă, Anastasia Pometa, care i-a dăruit o fiică, dar care n-a trăit decât un an. În 1863, după decesul soției, se recăsătorește, tot cu o macedo-româncă, Melania Dumciu, fiica unui director de bancă. Fiindcă nici a doua căsătorie nu i-a adus un moștenitor, toată dragostea și generozitatea și-a revărsat-o asupra tineretului român, pe care l-a tratat și sprijinit ca pe propriii copii, cu dorința ca, din sânul națiunii sale, să se ridice o vrednică și necesară elită intelectuală. După ce s-a retras din viața politică activă, în 1869, Emanuil Gojdu e numit consilier la Curtea de Casație, funcție pe care a îndeplinit-o până la moartea sa din 3 februarie 1870. A fost înmormântat la 5 februarie 1870, în cripta familiei Pometa, lângă sicriul primei sale soții și a fiicei lor Cornelia, de numai un an, din cimitirul Kerepesi din Budapesta.

Expresie a generozității și înaltelor sale calități omenești, spre sfârșitul vieții, Emanuil Gojdu alcătuiește un Testament, datat la 4 noiembrie 1869, prin care întreaga sa avere o lasă „acelei părți a națiunii române din Ungaria și Transilvania, care ține de legea Orientală Ortodoxă”. Potrivit prevederilor testamentare, averea lui Gojdu avea să fie administrată de o reprezentanță, alcătuită din mitropolitul ortodox al Transilvaniei, episcopi ortodocși de la Arad și Caransebeș și din membri laici, dintre care unul din familia Poynar. Prima reprezentanță a fost aleasă la 23 aprilie 1870 și îl avea în frunte pe primul Mitropolit al Ardealului, Andrei Șaguna, aromân și el, veche cunoștință și prieten cu testatorul. Pe sigiliul reprezentanței era scris: „Lăsați pruncii să vină la mine. Fundațiunea Gozdu 1870”, care ne amintește de un verset biblic (Marcu 10:14). Din 1912, reprezentanța Fundației Gojdu din Budapesta se va muta la Sibiu.

Testamentul întocmit de Gojdu conține mai multe articole, dintre care cel mai important stabilește destinația moștenirii: „Întreaga avere a mea o las în întregul ei acelei părți a națiunii române din Ungaria și Transilvania, care ține de legea răsăriteană ortodoxă” și anume „acelor tineri de religie răsăriteană ortodoxă, distinși prin purtare bună și prin talent, ai căror părinți nu sunt în stare cu averea lor proprie să ducă la îndeplinire creșterea și cultivarea copiilor lor... Din lăsamântul acesta voiesc să se constituie o fundație permanentă, care va purta numele *Fundațiunea Gozdu*” (Art.7). Nu știm dacă toate și în fiecare an bisericile beneficiare cinstesc memoria marelui mecena român: „Pentru ca dispozițiile acestea testamentare sub decursul timpului să nu se dea uitării, dispun ca testamentul acesta să se citească în toți anii în toate bisericile patriarhale române răsăritene, la 9 februarie, ziua nașterii mele” (Art.10).

Averea Fundației Gojdu la înființare, cu un plan de creștere pe o perioadă de peste 200 de ani, era de 178.000 de florini, pentru ca la desființare, cum o consideră unii, la 31 decembrie 1917, valoarea totală a bunurilor fundației să se ridice la 8.390.000 coroane, iar în 1918 să ajungă la peste 10.000.000 coroane. Averea fundației se compunea din șapte imobile în plin centrul capitalei, cunoscute sub numele de „Curțile Gojdu” din Budapesta, alte bunuri mobiliare și imobiliare, acțiuni la mai multe societăți bancare ungare. Azi, experții susțin că întreaga valoare a moștenirii Gojdu s-ar ridica la 3 miliarde de euro. Numai între 1871 – 1918, Fundația Gojdu a acordat circa 5.300 de burse și ajutoare elevilor și studenților din Transilvania, dintre care amintim doar câțiva viitori oameni de știință și cultură, ingineri, istorici, scriitori, slujitori bisericești din elita intelectuală de dinaintea Marii Uniri din 1918: Victor Babeș, Traian Vuia, Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, Octavian Goga, Petru Groza, Teodor Neș, Aaron Cotruș, Andrei Oțetea, Constantin Daicoviciu, Dumitru Stăniloae și mulți alții. După Primul război mondial averea Fundației Gojdu a rămas aproape în întregime în Ungaria. Din 1912 reprezentanța va funcționa la Sibiu, iar administrația bunurilor a rămas la Budapesta. Ungaria, din păcate, n-a respectat niciodată și a încălcat Tratatul de la Trianon, care o obliga să recunoască apartenența Fundației la România. După mai multe piedici, din partea Ungariei, și încercări de recuperare, din partea României, în 1937 se încheie Acordul definitiv privind problema fundației Gojdu, care stipulează, fără echivoc, că „Fundația Gojdu încetează să existe ca fundațiune ungară” (Art. 3). Dictatul de la Viena din 1940 și ocuparea Transilvaniei de către trupele horthyste creează premisele nerespectării Acordului de către Ungaria, pentru ca în 1952 regimul comunist maghiar să naționalizeze moștenirea Gojdu, cu încălcarea legii maghiare, care dispunea că sunt exceptate de la naționalizare imobilele care aparțineau unui stat străin. Și, ca nelegiuirea să fie deplină, în decembrie 2004 Curțile Gojdu intră în proprietatea companiei maghiaro-israeliene Autoker Holding Rt. Nu trebuie să fii mare jurist ca să-ți dai seama că, în condițiile legii privind proprietatea privată, tranzacțiuni de felul acesta sunt lovite de la început de nulitate absolută.

În anul de grație 1996, arhiepiscopul Sibiului și mitropolitul ortodox al Ardealului, de vrednică prețuire, Antonie Plămădeală, reactivează problema moștenirii și are inițiativa reînființării la Sibiu a unei noi Fundații „Gojdu”, continuatoarea celei înființate în 1870, dobândind astfel calitatea de unic moștenitor și proprietar al averii lui Emanuil Gojdu. Sentința civilă nr. 608/1996 a Tribunalului Sibiu, rămasă definitivă, consfințește pentru toată lumea această realitate juridică. Printre vicepreședinții fundației sunt aleși doi colegi de la Universitatea

din Oradea, prof.univ.dr. Mihai Drecin, atunci deputat PUNR și Pavel Cherescu, diacon și lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea. Puterea politică după alegerile parlamentare și prezidențiale din noiembrie 1996, președintele Emil Constantinescu și Convenția Democrată Română au manifestat interes față de moștenirea rămasă de la Gojdu. Nici guvernele de după 2000, ale social-democratului Adrian Năstase, succedat din 2004 de liberalii lui Călin Popescu Tăriceanu n-au fost dezinteresați de această zestre națională, numai că metodele, acțiunile, procedurile întreprinse s-au dovedit eronate, ineficiente și chiar păguboase. Profitând de trecerea în veșnicie a IPS Antonie Plămădeală, urmată de o relativă slăbire a autorității bisericești, oficialităților maghiare, invocând Tratatul de înțelegere, colaborare și bună vecinătate între cele două țări, semnat la Timișoara în 1996, le-a fost ușor să accepte acordul între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind înființarea Fundației Publice Româno-Ungare „Gojdu”, semnat de guvernul Tăriceanu la 20 octombrie 2005 și ratificat imediat, fără niciun fel de dezbateri publice, prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 183/2005. Acordul prevedea printre altele ca Fundația comună, care o anula practic pe cea originală, să ofere burse de studii pentru tinerii din cele două țări printr-o contribuție paritară de la bugetul de stat de 200.000 euro, lucru care nu s-a întâmplat niciodată. Ca să devină lege, Ordonanța de urgență trebuia să treacă prin procedurile parlamentare obișnuite, prin comisiile de specialitate, plenul Camerei Deputaților și Senatului.

În așteptarea deciziei forului legislativ suprem, opinia publică orădeană și nu numai, simpli cetățeni, fețe bisericești, avocați, ziariști, foști elevi sau profesori ai Liceului Gojdu s-au mobilizat activ și au urmărit cu implicare încercările de rezolvare păguboasă a moștenirii Fundației Gojdu. În februarie 2006, în mai multe biserici ortodoxe române din Bihor, au avut loc slujbe de pomenire la care s-a citit testamentul lui Gojdu, după dispozițiile donatorului, în fiecare an, la 9 februarie, ziua sa de naștere. În aprilie 2006, studenții ortodocși au organizat un Tedeum în care l-au comemorat pe binefăcătorul tinerilor studioși. În același an, un fost elev al Liceului Gojdu, avocatul Ioan Cigan, câștigă în proces casa părintească a lui Gojdu de pe strada General Moșoiu nr. 1, care fusese vândută unei Cooperative meșteșugărești, urmând a fi predată beneficiarilor testamentari. La sfârșitul lunii mai 2006, profesorul de o viață întreagă și în câteva rânduri director al Liceului Gojdu, la vârsta de 90 de ani, Emil Roșescu are inițiativa convocării Adunării Generale a Asociației Colegiului Gojdu, la care au participat 34 de delegați, reprezentând 25 de promoții de absolvenți din anul 1932 până în 1997, profesorul Roșescu însuși

fiind absolvent al promoției din 1936. Adunarea Generală a adresat Guvernului o petiție prin care se cere respectarea întru totul a voinței private a lui Gojdu, așa cum a fost formulată în testamentul acestuia din 4 noiembrie 1869. Petiția gojdistă se alătură semnăturilor celor 52.000 de bihoreni care cereau respectarea aceluiași dispozițiuni testamentare. Încă din 1966, devotatul elev și profesor „gojdist” Emil I. Roșescu pune bazele Cărții de aur ilustrate, devenind un adevărat muzeu al Colegiului de astăzi.

În ce ne privește, ca deputat în Circumscripția nr. 5 Bihor, am prezentat de la Tribuna Parlamentului mai multe declarații politice în sprijinul moștenirii Gojdu, una împreună cu colegul de plăcută amintire Sotiris Fotopolos, deputat din partea minorității elene în România, care făcuse Liceul Gojdu din Oradea. Pe data de 21 februarie 2006, domnul avocat Lucian Bolcaș, membru în Comisia juridică din partea Partidului România Mare, m-a rugat să-l suplinesc la dezbaterile din comisie, spunându-mi că, în calitate de deputat orădean și profesor universitar, cunosc mai bine problemele legate de Fundația și moștenirea Gojdu. Ministerul de externe, Mihai Răzvan Ungureanu, din guvernul lui Tăriceanu, n-a avut curajul să participe, delegându-l în locul său pe secretarul de stat Lucian Leuștean, care în intervențiile sale slugarnice s-a acoperit de ridicol. Votul deputaților PD, PC, PSD și PRM din Comisia juridică a respins Ordonanța de Urgență, împotriva celor din PNL și UDMR. După lungi demersuri și bătălii duse atât în plan național, dar și în provincie, Acordul româno-maghiar privind înființarea la Budapesta a unei fundații care să administreze moștenirea lăsată „națiunii române” de Emanuil Gojdu a fost respins în Parlament. În plenul Camerei Deputaților, condus de vicepreședintele Lucian Bolcaș, votul a fost la limită: 88 pentru, 83 contra și 4 abțineri. Avocatul Lucian Bolcaș ne-a mărturisit că a avut emoții, cu atât mai mult cu cât unchiul dumnealui, Nicolae Bolcaș, delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din partea Beiușului, în noaptea de 3 spre 4 aprilie 1919, alături de avocatul Ioan Ciordaș, au fost martiri ai întregirii neamului românesc, tatăl a absolvit Liceul Emanuil Gojdu, iar fiul Lucian, avocatul de astăzi, a făcut primul an la același liceu din Oradea. La Senat, în schimb, în forul decizional, practic n-a existat niciun vot împotrivă, rezultatul fiind 89 pentru și 2 abțineri. De atunci și până acum redobândirea sau recunoașterea moștenirii Gojdu așteaptă vremuri mai bune și mai drepte.

Fiindcă nu sunt jurist de meserie, m-am consultat de mai multe ori în această privință cu colegul și avocatul Aurelian Pavelescu, deputat PD, din februarie 2005 devenind neafiliat, care a avut întotdeauna o atitudine fermă, consecventă, motivată juridic față de moștenirea Gojdu.

Astfel, Ordonanța în discuție s-a dovedit nelegală și de mai multe ori neconstituțională. În primul rând, fiindcă voința testamentară individuală, cu moștenitori legal constituiți, regimul juridic al proprietății private este reglementat de legea civilă și de Constituție, nu de tratate sau acorduri politice. Acordul preconizat ar fi dezmoștenit fără temei legal Fundația Gojdu, fiindcă încălca flagrant dreptul de proprietate al fundației garantat de Constituția României: „Dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate” (Art. 44, al. 1) și „Proprietatea privată este inviolabilă, în condițiile legii organice” (Art. 136, al. 5). Tratatul sau Acordurile de colaborare sau bună vecinătate cu o țară străină nu pot încălca bunele reguli și justiția română. Ratificarea Acordului româno-maghiar privind Fundația Gojdu ar fi însemnat un eșec lamentabil al diplomației române, comparativ cu cel al pierderii Insulei Șerpilor din Marea Neagră sau al Tezaurului de la Moscova.

În privința războiului și realocării statuilor din orașul Oradea, în speță ale lui Mihai Viteazul și Emanuil Gojdu, sunt de părere că le stătea mai bine în Piața Unirii din centrul orașului, s-ar fi bucurat de o mai bună și meritată vizibilitate mereu recunoscătoare.

În final, am să închei rotund cu un postulat, adevăr care nu mai trebuie demonstrat, dar doresc să fiu crezut nu numai pe cuvânt, ci și cu gândul și cu fapta, și că o viață întreagă n-am uitat să mă mândresc că sunt român. Pe copiii și nepoții mei i-am convins să facă Liceul Emanuil Gojdu, profilurile matematică-informatică, matematică-limbi străine. De altfel, informatica și limbile străine nici n-ar trebui să fie considerate specializări aparte, ci instrumente de lucru indispensabile oricărei specializări. De ce am optat pentru Liceul, azi Colegiul Național Emanuil Gojdu? Nu pentru că ar fi cel mai bun din orașul nostru sau din țară, ci fiindcă acolo se învață mai multă matematică. Primul învățat care s-a numit pe sine iubitor de înțelepciune (filozof) a fost un matematician, Pitagora. Protecția înțelepciunii, mama tuturor științelor deci nu este filozofia sau o anumită filozofie, cum se pretindea mai ales în perioada comunistă, ci matematica. „Învață suferind” sună un vers din trilogia dramatică *Orestia* de Eschil: „El (Zeus) oamenilor le-a deschis cărările-nțelepte / Și le-a orânduit o lege: „A suferi spre a-nțelege”. În original „a suferi spre a înțelege” se spunea „pathemata mathemata”, care înseamnă „exercițiu greu”. Matematica deci este un exercițiu greu, dificil, dar care îți asigură mai mult decât alte discipline școlare un traseu mai sigur în viață, te face mai înțelept, mai mobil intelectual și profesional, mai stăpân pe cunoașterea lumii materiale și spirituale. *Adevărul despre Fundația și moștenirea Gojdu* este poate cel mai concentrat, explicit și empatetic articol pe care l-am scris

vreodată, prin empatie înțelegându-se capacitatea de a te regăsi în altcineva, de a te identifica cu un *alter ego* de la care ai de învățat numai lucruri bune. Aș putea părea presumțios, orgolios, mândru, dar, scuturându-mi bine arborele genealogic, am descoperit că familia mea, din partea mamei, avea vechi legături de rudenie cu Ana Poynar, grijulie și evlavioasă mamă a lui Emanuil Gojdu. Voi încheia tot cu o formulă devenită celebră a matematicianului grec Euclid: „Quod erat demonstrandum” – Ceea ce era de demonstrat a fost demonstrat și adevărul a devenit, cred că pentru toată lumea, un postulat de ordinul evidenței.

Prof.univ.dr. Paul Magheru